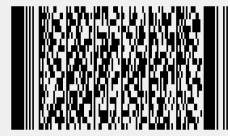

Pon, 2-10-2023, 22:16:50

T. Šovagović: Skitnje novoga iverja (4) Objavljeno: 19. rujna 2023. 5 komentara

Potpora

Svoju članarinu ili potporu za Portal HKV-a možete uplatiti i skeniranjem koda. Otvorite svoje mobilno bankarstvo i skenirajte kod. Unesite željeni novčani iznos. U opisu plaćanja navedite je li riječ o članarini ili donaciji za Portal HKV-a.

Komentirajte

Telefon

Radi dogovora o prilozima, Portal je moguće kontaktirati putem Davora Dijanovića, radnim danom od 17 do 19 sati na broj +385-95-909-7746.

Philips SenseIQ linija za kosu

Nikada nemojte pristajati na kompromise u vezi friz

Philips H

Saznajte

Poveznice

U povodu 150. obljetnice rođenja Antuna Gustava Matoša (Tovarnik, 13. lipnja 1873. – Zagreb, 17. ožujka 1914.) i stote obljetnice rođenja Matka Peića (Požega, 10. veljače 1923. – Zagreb, 30. listopada 1999.) donosimo nizanku od osam književno-novinarskih putopisa nadahnutih djelima dvojice velikana hrvatske književnosti.

Skitnje novoga iverja (4)

Kako je lijepo biti u slobodnom hrvatskom Vukovaru! Gledati moćni Dunav, osjećati toplinu kao davni putopisci, tajanstvenu poput suncokretovih zrnaca prevoženih stoljećima na dunavskim lađama. Ali boli. Boli tjeskoba zbog patnje ubijenoga grada, pred kojim svaka prirodna usporedba ispisana prije 1991. godine zastaje i postaje benignom. Ovdje su nekada veslali sretniji veslači, među njima i pjesnik Renè Matoušek i državni prvak Željko Begov, dvojica u rijeci žrtava stradali u hangarima „Veleprometa“ i Ovcare, sanjajući sve do kobnoga ljeta bolji svijet međusobnih prijateljskih natjecanja. Krikovi glasnjii od haikua, silina vučjega brloga zloslutne okupatorske godine, kada je sve između Schwarzwalda i Crnoga mora postalo besmisleno. Zar premoćna rijeka, sa svim šaranima i bjelouškama, nije mogla zaustaviti krvavi pir, kako li je nepomično tekla u onim granatiranim danima, kada su svodovi padali na zemlju, a svaki pravedan čovjek osjećao poštovanje prema hrvatskim braniteljima, čuvarima onih istih dunavskih lađa?

I kako, kuda prijeći pavličicevsku crtu između Slavonije i Srijema dok se ne razriješi ona ključna – gdje je granica Dobra i Zla? Na kojoj dunavskoj i geopolitičkoj točki? Mijenja rijeka prevrtljiva prirodna lica, ali nikada varljivija nego one tužne jeseni, kada su otplovlili austrougarski maniri, a barut srbijanskih barbara natopio nedužnu zemlju, u tom ubogom baroknom gradu, postojbini grofova Eltz i tisuća malih, običnih ljudi, graditelja svakodnevice oko Staroga i Novoga Vukovara. Zar nije tada otpadao puder s lica bečkih ljepotica i njihovih velmoža, kako se beščutno nebo spustilo na izmrcvarene Vukovarce, ošinite velikosrpskom agresijom, nenaviknute na nasilje u šokačkom i srijemskom divanu, neobaziruće na popisivanja i mjerenja dubine vukovarskih bunara prethodne godine, činjenih uskoro zločinačkim rukama Jugoslavenske narodne armije? Što je mogao učiniti mali čovjek vidjevši puna skladišta hrane i oružja, vjerujući da će „glasom protiv popova“ nadmašiti sve zloguke proroke? A bilo ih je.

Plovio je stari dunavski čikl svih dobronamjernih, uvjeren da nema sile koja može srušiti ono građeno stoljećima, hvatajući se za dobrosusjedske odnose dok hladni sjeverac nije otpuhao nadu s prvim minobacačkim granatama. Nema naivnijega naroda od Hrvata, pokazuje suvremena povijest, cenzurirana i prešućivana, a kad prođu desetljeća – i pregažena novovjekim tumačenjima. Vukovar je želio samo mirno počivati na čudljivom Dunavu, izmještajući Vukina ušća kako mu se prohtije. Ili je ključ upravo u toj drugoj rijeci, maloj sestri velikoga brata, koja je strpljivo podnosila zanemarenost, vapeći da i njezin glas jednako vrijedi kao onaj dunavski? Ta po njoj je Grad i dobio ime, pretvoren u bojno polje neslučenih razmjera, raspršenih ljubavnih parova, onih pogođenih klupa prvih poljubaca, tamo gdje je jednom davno počinjala ljubav, a završavala mržnja. Podigao je Grad hrđavo sidro, izmučen, ali dobrim dijelom obnovljen, iako novi naraštaji zbunjeno gledaju livade gdje su nekada bile kuće i praznine između dvorišta, iz kojih se prije, s glavne prometnice, nije mogao vidjeti riječni tok. Nestadoše obadi s leđa kupača, utihnuse šaranski repovi iz torba domaćica na povratku iz ribarnice, sve je prošlo kako je i zapisano u Renèovim stihovima, pa i čadava jutra nad Borovim naseljem. Vjerojatno je i bolje Dunav svesti na uzbudljivu riječnu igru, karike na marike onih neopterećenih prošlošću, dok jednom sami ne otkriju što se ovdje zapravo događalo. Svaki naraštaj mora svojim očima otkrivati mijene Dunava, tako čudesno ugođene, ali s dovoljno svjedoka koji ispisuju, makar u tami svijetlećih sobičaka, priče o Gradu kakav je nekada bio. I o šumu goleme rijeke pokraj Vodotornja, pod srušenom franjevačkom crkvom sv. Filipa i Jakova, ranjenom gimnazijom, netko će zapitati zašto rešetke na prozorima putem Bečarskoga križa i otkud šrapneli u ciglama i crjepovima. Teći će Dunav mirno i nemirno ispod spomen-ploča poginulih sugrađana, čuvajući sjećanje na one najedniji Grad u najtežim trenucima. Bistrit će misli odrastanjem, učiti cijeniti ono najvrjednije, ma kako slušali obezvrjeđivanja i pljuvanje na „Vukovarski arzuhal“. Bit će potrebna mudrost sačuvati dostojanstvo okljaštenom Gradu sv. Bona, jedinom koji je od Crne šume, na izmaku 20. stoljeća, proživio Golgotu na brutalan i nečovječan način. Sve da i Dunav nikada ne progovori, a govorit će, ostat će, vjerujem, dovoljno imunih na svako zatiranje potrage za nerazjašnjenim sudbinama.

I stajao je i stajat će Grad, kao i u Glavaševićevim pričama i Hegedušicevoj pjesmi, s njim i šutljiva rijeka, vijugava i prašnjava poginulih i protjeranih stanovnika Mitnice, Šapudla, Sajmišta, Švapskoga brda i ostalih naselja,

HR kalendar

- 2. listopada 1872. rođen Robert Frangeš Mihanović
2. listopada 1897. praižvedba opere „Porin“
2. listopada 1971. poginuo Rene Marčić
2. listopada 1978. umro Zvonimir Katalenić
2. listopada 1997. umro Grgo Gamulin
2. listopada 2007. umro Šime Đodan
3. listopada 1905. potpisana Riječka rezolucija
3. listopada 1929. zabranjeno isticanje hrv. zastave

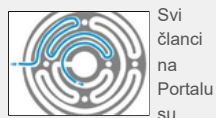
Pretraži hkv.hr

Search bar with Google logo and search icon

Kontakti

KONTAKTI
Telefon Tajništva +385 (0)91/728-7044
Elektronička pošta Tajništva tajnistvo@hkv.hr

Elektronička pošta Uredništva urednistvo@hkv.hr

Svi članci na Portalu su smješteni ovisno o sadržaju po rubrikama. Njima se pristupa preko glavnoga izbornika na [vrhu stranice](#). Ako se članci ne mogu tako naći, i tekst i slike na Portalu mogu se pretraživati i preko [Googlea](#) uz upit (upit treba upisati bez navodnika): „traženi_pojam site:hkv.hr“.

Administriranje

 Zapamti me

- o [Zaboravili ste korisničko ime?](#)
- o [Zaboravili ste lozinku?](#)

preljevajući se u Prijlevu, vabeći sretna odmorišta na Maloj Adici, sječe Grad, nakratko pokoren, ali osloboden, u vapaju da ga se primijeti i mir **Kultura** a što nepovratno minu. Ostao je onoga, u trajno otvorenom pozivu Hrvatskoj da ga ne psuje i ne vrijeđa njegovu žrtvu, ovjekovječenu kamenim križem baš na Dunavu, postavljenim u inat onima koji su slavili svaku hrvatsku smrt, radujući se uz lake note onomu što je usmrćeno zauvijek. Kako zaboraviti vukovarsku granicu Staroga i Novoga zavjeta, stojeći na mostu Jean-Michela Nicoliera kojemu se ni danas ne zna gdje počiva, u kojem jarku leži njegovo tijelo? Tek šutnja s druge strane Dunava i nepodnošljiva bojaznost hrvatske vanjske politike da se jednom izgovore i imena zločinaca i stratišta pogubljenih hrvatskih boraca. Uzalud divljenje prirodnom ljepotama pred svim neizgovorenim istinama, pred bježanjem od činjenica da tisuće onih s imenom i prezimenom čekaju biti iskopani u neznanim rakama, tisuće sanjara koji su zatrvjeni i zatravljeni koalicijskom politikom ignoriranja i prepuštanja zaboravu, u čemu je Hrvatska odavno svjetski prvak. A Dunav gospodski gleda, navučeni žuti rukavica, siguran u povoljan ishod stajanja uz pobjednika, čak i ako se ponovno promijene strane, pa nekadašnja carevina pusti „pijavicama“ novoga doba kidati strpljenje iznemoglih Vukovaraca. Ničega novoga na Dunavu, tek pusta želja da kosti mučenika nađu zasluženi mir.

Tko može zaboraviti aljmaški šlep, sirotinju ukrancu pod Gospom od Utočišta kako pluta, praćena kamerom Žarka Kaića koji će nedugo potom glavom platiti ovjekovječenje istine kod osječkoga Brijesta, izvještajima ratnih reportera iz tužne, ploveće kolone obeščašćenih i prognanih iz vlastitih domova? Čita li se „360 dana“ Marijana Gubine i „Tamo gdje nema rata“ Nade Prkačin, svjedoka zločina, jednom u vremenu, sve udaljenijem i prigušenijem? Ljepota dravskogoga ušća u Dunav nadmašena kalvarijom, ni Gospa od Lipe nije ništa mogla učiniti. Stoji vidikovac podsjećanja na ratne dane, težina othodeće vode koja smiruje nabreklu patnju u grudima, jer predugo se šuti o svim nepoznatim odgovorima. Krčkaju kotlići s fiš-paprikašem i čobancem, hodočasti se 15. kolovoza Majci Božjoj, graja novih naraštaja daje naslutiti kako nije presušilo vrelo sve umiruće Hrvatske, ali nedostaje nešto u kadru s aljmaškoga križnoga puta. Osjećaj tupe praznine veže čestit krajolik. Ta htjeli su neprijatelji da ova država ne bude dio Podunavlja, da ne ostane ni spomena na Luke od Batine do Vukovara, odcijepljene od matice kao odbačena košnica, tako bezmedna i beznadna na putanji politički skrojjenih zemljoviđa. I ne pitaj putnika za njegovu gorčinu, ona je ljuća od „*ružičastih čeljusti i mrke potrbušnice*“ ustrijeljenoga vuka, ona ne mari za valcere bečkih dvorova, ne pita za kukuljice diplomatskih uzvišenosti, ona je iskrena kao majčina briga i snažnija od riječnoga ušća. Njoj nije trebalo napiti se dunavske vode i najesti dunavske štuke, ona je svoj Grad nosila u sebi, „*da ga krvnik ne nađe*“, nije željela ni otići, kamoli vraćati se izmorena višegodišnjim progonoštvom, jer kada vijest s ide s naslovnice, tone u posvemašnju sporednost, više joj nitko ne može pomoći da upozori na bitno, zavapi o neriješenom. Duga je i daleka dunavska patnja, dalja od baranjskih vinograda, čekajući briselski pravorijek, kao da i sama ne zna da moćnici određuju tko će i kako misliti na prevladavajući strujaški način.

A za putanje Dunava ne pitaj, on će teći jednakom silinom, noseći one lađe ispunjene brašnom, šunkom, slaninom i šljivovicom prema potrebitima, prema svima zatečenima u nevolji. Dobri ljudi naći će načina kako pomoći u godinama novih šlepova, kada se iznova promiješaju političke karte i natjeraju rijeku krotiti istim, starim veslima. Postojat će hrvatska mjesta na Dunavu i kada se učini nemogućim, nepovratnim, zaplovit će dunavske lađe u suton, sa svim neumrlim i neugasivim pjesnicima!

(nadahnuto putopisom „Na Dunavu“ Matka Peića)

Tomislav Šovagović

Tekst je dio niza „Skitnje novoga iverja“, a objavljen je na Portalu HKV-a u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti u 2023. godini Agencije za elektroničke medije. Prenosjenje sadržaja dopušteno je uz objavu izvora i autorova imena.

Povezano

- T. Šovagović: Skitnje novoga iverja (1)
- T. Šovagović: Skitnje novoga iverja (2)
- T. Šovagović: Skitnje novoga iverja (3)
- T. Šovagović: Skitnje novoga iverja (5)
- T. Šovagović: Skitnje novoga iverja (6)
- T. Šovagović: Skitnje novoga iverja (7)
- T. Šovagović: Skitnje novoga iverja (8)

ALSO ON PORTAL HRVATSKOGA KULTURNOG VIJEĆA

<p>H. Hitrec: Hrvatska - zemlja uzor svima ...</p> <p>2 hours ago · 3 comments</p> <p>Hrvatska cvate kao da je proljeće, barem se tako moglo zaključiti iz ...</p>	<p>Gorski Karabah napustilo oko 85.000 ...</p> <p>3 days ago · 3 comments</p> <p>Oko 85.000 ljudi potražilo je utočište u Armeniji nakon što je Azerbajdžan ...</p>	<p>M. Katinić Pleić: Pitanje koje nije ...</p> <p>4 days ago · 5 comments</p> <p>Film neovisnoga studija »Angel« u američkim je, a potom i hrvatskim ...</p>	<p>A. I sav</p> <p>4 da</p> <p>Don hrv: dan</p>
---	--	---	--